

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА
ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ШАРҚШУНОСЛИК
ИНСТИТУТИ**

Туркий тиллар кафедраси

27.09.2018

Тошкент - 2011

СИНОНИМЛАР – ЕЎ ANLAMLI KELIMELER

27.09.2018

Тузувчи:
Ш.Иброҳимова

EŞ ANLAMLI KELİMELEER

- Маъноси бир-бирига яқин, лекин шакли турлича бўлган сўзлар синонимлар деб юритилади. Улар бир сўз туркумига оид бўлиб, бир нарса ёки ҳодисани турли белгиларига кўра ёки турли нуқтаи назардан ифодалайди. Мисоллар: gök - felek - sema - hava; fakirlik - yoksulluk - sefalet; gün - güneş; kalp - yürek – gönül.

- Шунини унутмаслик керакки, синонимлар бир нарсани ёки ҳодисани ифодаласа-да, лекин улар орасида нозик маъно фарқлари мавжуд. Масалан: fakirlik - yoksulluk - sefalet сўзларидан fakirlik моддий таъминланмаганликни билдирса, sefalet сўзи ҳеч вақоси йўқ, оч-ночорликни билдиради, yoksulluk эса йўқотадиган нарсаси йўқ, кунини аранг ўтказувчи кишига нисбатан қўлланилади.

- Синонимлар йиғиндиси синонимик қатор дейилади. Масалан: insan - kişi - adam - kimse - şahıs; dost - arkadaş - ortak; yemek - aş, yaşlı - koca - ihtiyar. Синонимик қаторда маъноси барча услублар учун умумий, бетараф сўз доминанта бўлади. Қолганларининг маъноси ўша асос сўзга қиёсан олинади. Чунончи, берилган синонимик қаторларда insan, dost, yemek, yaşlı сўзлари доминантадир.

- Нутқда, бадиий адабиётда фикрни таъсирли, ихчам ифодалашда синонимларнинг аҳамияти бекиёс. Шунинг учун шоир ва ёзувчилар улардан усталик билан фойдаланадилар. Туркий тилларда, хусусан, турк тилида синонимларнинг тараккий этганлиги унинг услубий жиҳатдан бой ва имкониятларининг кенглигидан далолат беради. Тилни синонимларсиз тасаввур этиб бўлмайди.

**Маъноларидаги фарқларни аниқлаб,
дафтарингизга кўчириб олинг. - Lütfen
aşağıdaki eş anlamlı kelimeleri okuyunuz.
Kelimelerin anlam özelliklerini açıklayarak
defterinize aktarınız.**

- Kelime - sözcük - söz; sözlük - lügat;
talih - kader; kafa - baş - kelle; tencere -
kazan; kadın - bayan - hatun - hanım;
ücret - ödeme; kıyafet - kılık; sembol -
simge - timsal; duygu - his; bilgi - bilim;
hisse - pay; yer - toprak; hudut - sınır;
hak - hukuk; ışıık - nur - ziya.

Берилган сўзлар қаторидан синонимларни аниқланг. - Lütfen eş anlamlı kelimeleri bulunuz.

- Affetmek, özür dilemek, bağışlamak, hoş görmek.
- Kaynaşma, anlaşma, sulh, barış.
- Cumhurbaşkanı, vekil, başbakan, bakan.
- Tebrik etmek, teşvik etmek, övmek, kutlamak.
- Alim, filosof, bilgi, gezgin.
- Doktor, hastabakıcı, hemşire, hekim.

Нукталар ўрнига қўшимчалардан мосини қўйиб, гапларни тугалланг. - Lütfen boşlukları uygun eklerle tamamlayınız.

- Romatizma hastalıkları, insanlığı korkut... en yaygın hastalıklardandır.
- Mona Lisa'nın gülüşü gençliğe gülüm... bir gülüştür.
- Bu onun yap... en güzel eseriydi. Ama kimin resmi ol... hala bilinmiyor.
- Resme bak... adam, gör... resimden çok etkilenmişti.
- Söylemek iste... şeyleri söyleyeme... için çok üzgündük.
- Günde sekiz saat çalış... iyi bir işçi bulabilir misiniz ?
- Sağlık çalışmalarına gönüllü ol... katıldım.

**Эътиборингиз
учун раҳмат!**